

NATIONALE ARBEIDSRAAD

CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN

ADVIES Nr. 1.980

CRB 2016-0710 DEF
CCR 10

Gemeenschappelijke Raadszitting van 27 april 2016

Nationaal Hervormingsprogramma 2016

x x x

2.826-1

Inbehandelingneming

Bij brieven van resp. 8 februari en 24 februari 2016 heeft de eerste minister de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in de volgende bewoordingen om een advies gevraagd:

"Met dit schrijven vraag ik om de bijdrage [van de Raden], in de vorm van een advies, aan de voorbereiding van het Nationaal Hervormingsprogramma 2016. Het advies zal als bijlage bij het bovenvermelde programma worden gevoegd en zal in de mate van het mogelijke mee in aanmerking worden genomen in de eigenlijke tekst van het programma. [...]. Ik zou het op prijs stellen mocht u deze aanvraag aan alle belanghebbende partijen toesturen. Het advies [van de Raden] wordt uiterlijk 9 maart 2016 verwacht..."

Gelet op de korte termijn waarbinnen deze adviesvraag moet worden onderzocht, hebben de twee secretariaten van de Raden een ad hoc procedure ten uitvoer gelegd om de vraag van de eerste minister zo gepast mogelijk te beantwoorden. De twee secretariaten hebben een ontwerpadvies opgesteld.

Het ontwerpadvies werd door de instanties van de twee Raden tijdens de gemeenschappelijke plenaire vergadering van 27 april 2016 goedgekeurd

Bijdrage van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en van de Nationale Arbeidsraad

In België wordt het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) opgesteld binnen het kader van de overlegmechanismen die werden vastgelegd tussen de federale staat, de gewesten en de gemeenschappen (Begeleidingscomité). De Kanselarij van de eerste minister leidt het Redactiecomité van het NHP. Uit het document met het plan van aanpak blijkt dat een eerste draft van het NHP beschikbaar zal zijn op 7 maart 2016 en dat het advies van de Raden voor 9 maart 2016 wordt gevraagd. De twee Raden drukken de wens uit dat het ontwerp van NHP op het meest gepaste moment aan de sociale gesprekspartners wordt voorgesteld.

Bij het lezen van de aanwijzingen die worden gegeven in het Redactiecomité van het NHP blijkt dat belangrijke domeinen die zullen worden opgenomen in het NHP in grote mate samenvallen met de domeinen die traditiegetrouw centraal staan in de sociale dialoog die op nationaal, sectoraal en regionaal niveau wordt ontwikkeld.

Enkele beschouwingen en sleutelmomenten (in 2015) van de sociale dialoog die verband houden met de problematiek van de Europese integratie en van de toegenomen vereisten inzake Europese coördinatie van het sociaal-economische beleid:

- Op 30 april 2015 had, op verzoek van de heer Dombrovskis, vicevoorzitter van de Europese Commissie, in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad een ontmoeting met de Groep van Tien plaats. Die ontmoeting lag in het verlengde van de Europese conferentie op hoog niveau die op 5 maart 2015 werd gehouden en die handelde over een versterking van de rol van de sociale gesprekspartners bij de uitstippeling en de tenuitvoerlegging van op Europees en nationaal niveau vastgestelde beleidsmaatregelen. Dit initiatief brengt formeel bevestiging van de wens die de instanties van de Centrale Raad voor

het Bedrijfsleven en van de Nationale Arbeidsraad meermaals te kennen hadden gegeven, nl. om de dialoog en de raadplegingen met de sociale gesprekspartners al van bij de eerste stappen in het Europese besluitvormingsproces te doen plaatsvinden, opdat hun debatten, werkzaamheden en bijdragen op effectieve en permanente basis input kunnen leveren voor de bepaling van het politieke standpunt van de Belgische regering. Eind maart 2016 zal een soortgelijke ontmoeting worden georganiseerd tussen de groep van Tien en mevrouw Thyssen, Europees commissaris voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken, Vaardigheden en Arbeidsmobiliteit.

- In het kader van het Europese Semester, en telkens na de publicatie van de Annual Growth Survey (AGS) en van het waarschuwingsmechanismeverslag betreffende de macro-economische onevenwichtigheden door de Europese Commissie, worden in de CRB contacten en hoorzittingen georganiseerd met de Belgische vertegenwoordigers bij het Comité voor de Economische Politiek (CEP). Via de werkzaamheden van de NAR worden de sociale gesprekspartners nauw betrokken bij de werkzaamheden van het Comité voor Sociale Bescherming en van het Comité voor de Werkgelegenheid, door middel van regelmatige contacten met de Belgische vertegenwoordigers bij die comités en met vertegenwoordigers van de betrokken ministerkabinetten.
- Sinds enkele jaren vindt, naar aanleiding van de publicatie van het "Country Profile - Belgium" door de Europese Commissie, een ontmoeting plaats tussen de leden van de CRB en de NAR en Desk Belgium van de Europese Commissie. Die dialoog met de Europese Commissie blijkt noodzakelijk te zijn om meer klaarheid te brengen in het analytische kader en de evaluaties van de Europese Commissie aangaande het sociaal-economische beleid van het land, de uitdagingen die aan die evaluaties ten grondslag liggen, maar ook de intenties van de overheden van het land in het vooruitzicht van de coördinatie van de sociaal-economische beleidskeuzes op Europees niveau, alsook de afstemming van die beleidskeuzes, op alle bevoegdheidsniveaus, op de andere doelstellingen van het optreden van de overheid en van de sociale gesprekspartners.
- In het kader van de Europese besprekingen over de invoering van comités voor het concurrentievermogen hebben de sociale gesprekspartners in een schrijven aan de regering dd. november 2015 te kennen gegeven dat ze het belangrijk achten dat geen nieuw structuur wordt ingevoerd. Samen met andere instellingen van het land (Federaal Planbureau, NBB...) draagt de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, dankzij de geloofwaardigheid van zijn analyses, in hoge mate bij aan het onderzoek van het macro-economische concurrentievermogen van het land. Deze rol van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wordt overigens uitdrukkelijk erkend en als voorbeeld geciteerd in het Europese "Verslag van de vijf voorzitters: plan ter versterking van de EMU" van juni 2015. De sociale gesprekspartners zijn het met elkaar eens dat ze aldus, in het kader van de dialoog binnen de Groep van Tien, over solide economische verslagen beschikken om, enerzijds, de loonnorm te bepalen waarmee de loonkostenontwikkeling in België op macro-economisch niveau kan worden beheerst, en om, anderzijds, elementen aan te wijzen die het mogelijk maken het optreden van de sociale gesprekspartners en van de regering te objectiveren en te doen passen binnen een breder macro-economisch kader dan de klassieke onderhandelingen over de lonen.

- In juni werd het Nationaal Pensioencomité opgericht. Dat sociaaloverlegorgaan (waarvan de NAR en de CRB het secretariaat waarnemen) bestaat uit vertegenwoordigers van de werkgevers en de zelfstandigen, van de werknemers en van de regering. Het heeft tot doel de contouren aan te geven van verschillende belangrijke structurele hervormingen, onder andere het in aanmerking nemen van de lastigheidsgraad van het werk en de mogelijkheid van een systeem van deeltijds pensioen.
- De laatste jaren beklemtoont de Europese Commissie, met name in haar aanbevelingen aan België, de coördinatieproblemen die inherent zijn aan de sterk geregionaliseerde structuur van België, die in het licht van de talrijke bevoegdheidsniveaus een efficiënte organisatie van het overheidsbestuur noodzakelijk maakt. Wat de sociale gesprekspartners betreft, werden tussen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Nationale Arbeidsraad en de gewestelijke economische en sociale raden gemeenschappelijke platforms opgericht, teneinde vraagstukken op het vlak van mobiliteit, opleiding en bedrijfsstages gezamenlijk te onderzoeken.
- Met de uitvoering van de zesde staatshervorming in België hebben de sociale gesprekspartners de regering in 2014 gewezen op het belang van stabiliteit en continuïteit van de Belgische vertegenwoordiging op Europees niveau en hebben ze erop aangedrongen een gecoördineerde standpuntbepaling van België in de verschillende Europese instanties te handhaven, en daarbij ook voldoende rekening te houden met de standpunten van alle deelentiteiten.
- Naast hun rol in het Europees semester zijn de Raden het essentiële institutionele doorgerefluek voor de uitvoering, op nationaal niveau, van de akkoorden die in het kader van de Europese sociale dialoog zijn gesloten (zie met name de tenuitvoerlegging van de Europese kaderovereenkomst van 25 maart 2010 betreffende inclusieve arbeidsmarkten). De Raden worden ook betrokken bij het platform, in het kader van het Europees Economische en Sociaal Comité, voor de uitwisseling van informatie over de Europa-2020-strategie tussen de nationale economische en sociale comités (stuurgroep Europa 2020).

* * *

Deze bijdrage geeft een overzicht van de belangrijkste adviezen, verslagen en studies die de Raden de afgelopen achttien maanden hebben uitgebracht en die verband kunnen houden met de goedkeuring van het Nationaal Hervormingsprogramma 2016.

1 Werkgelegenheid / concurrentievermogen

Concurrentievermogen en werkgelegenheid zijn thema's die centraal staan in de EU 2020-strategie. De federale wet van 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen belast de CRB met de permanente opdracht toezicht te houden op het concurrentievermogen van België. Deze wet bedeeft de CRB een sleutelrol toe in het economische beleid van de regering. Ze schrijft voor dat het secretariaat van de CRB jaarlijks een Technisch verslag over de maximale beschikbare marges voor de loonkostenontwikkeling moet uitbrengen, dat binnen een commissie van de CRB wordt besproken. Deze commissie wisselt tevens van gedachten over de verslagen betreffende de structurele aspecten van het concurrentievermogen, waarin voorstellen kunnen worden geformuleerd. Deze verslagen worden overgezonden aan het Parlement en aan de

federale regering en, wat het verslag over de lonen betreft, ook aan de sociale gesprekspartners. De wet bepaalt dat de interprofessionele sociale gesprekspartners, op basis van het Technisch verslag, het kader van de collectieve onderhandelingen in de paritaire comités en in de ondernemingen bepalen. Wat het structureel concurrentievermogen betreft, kan de regering de verslagen het voorwerp van overleg met de sociale gesprekspartners doen uitmaken.

In 2015 werd het Technisch verslag¹ aangevuld met documentatienota's die door de sociale gesprekspartners werden besproken. Over deze documentatienota's hebben de sociale gesprekspartners conclusies geformuleerd. Het betreft een documentatienota over de werkgelegenheid: de werkgelegenheidsgraad en de structurele werkgelegenheidsontwikkeling; een documentatienota betreffende de rekeningen van de huishoudens, deel 1 "Ontwikkeling van de koopkracht van de particulieren"; een documentatienota over de macro-economische context; een documentatienota over de begrotingsconsolidatie: een afweging tussen beschouwingen op korte en op lange termijn; een documentatienota: "Belgium 2.0. - Naar een succesvolle digitale transformatie van de economie: de rol van breedbandinfrastructuur en andere elementen"; een documentatienota betreffende de werkloosheidsverzekering: opvolging van de effecten van de versterkte degressiviteit, alsook een documentatienota betreffende de (para)fiscaliteit. Al deze documenten kunnen worden geraadpleegd op de website van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (www.ccecrb.fgov.be).

De twee Raden hebben een gemeenschappelijk advies goedgekeurd over het voorontwerp van wet houdende uitvoering van het Pact voor competitiviteit, werkgelegenheid en de ontwerpen van uitvoeringsbesluiten². De twee Raden keurden ook een verslag goed over de "Relancestrategie – Invoering van een globale verbintenis van werkgevers inzake stageplaatsen"³. Krachtens de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid realiseerden de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad een globale evaluatie van de toepassing van de wettelijke maatregel m.b.t. de "Startbaanovereenkomst"⁴.

De Nationale Arbeidsraad heeft zich bovendien uitgesproken over een aantal maatregelen in verband met de competitiviteit van ondernemingen en de werkgelegenheid:

- De Raad heeft in zijn advies nr. 1.936 van 27 april 2015 ingestemd met de tekst van een koninklijk besluit dat, ter uitvoering van het sociaal akkoord van 30 januari 2015, het nieuwe plafond van de niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen vanaf 1 januari 2016 vaststelt op 3.200 euro.
- Het verdeelde advies nr. 1.964 van 15 december 2015 betreft een ontwerp van wet houdende invoering van een vermindering van de werkgeversbijdragen voor de aanwerving van een zesde werknemer en een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 met het oog op de uitbreiding van de doelgroepverminderingen voor eerste aanwervingen.

¹ [CRB 2016-0245 Technisch verslag over de maximale beschikbare marges voor de loonkostenontwikkeling \(01/02/2016\)](#)

² [CRB 2014-0318, NAR Advies nr. 1.895, Voorontwerp van wet houdende uitvoering van het pact competitiviteit, werkgelegenheid en relance en de ontwerpen van uitvoeringsbesluiten \(25/02/2014\)](#)

³ [CRB 2015-1461, NAR Rapport nr. 92, Relancestrategie – Invoering van een globale verbintenis van werkgevers inzake stageplaatsen – Jaarlijkse evaluatie - jaar 2014 \(14/07/2015\)](#)

⁴ [CRB 2014-2151, NAR Rapport nr. 91, Evaluatie van de startbaanovereenkomsten \(19/11/2014\)](#)

Over de tewerkstelling in de horecasector heeft de Nationale Arbeidsraad zich op 24 juni 2015 uitgesproken in zijn advies nr. 1.944 betreffende een voorontwerp van wet houdende diverse sociale bepalingen, over een aantal specifieke maatregelen die de regering heeft voorgesteld ter uitvoering van het regeerakkoord van 9 oktober 2014 alsook over het plan van aanpak voor de horecasector dat de ministerraad op 6 februari 2015 heeft goedgekeurd. Die maatregelen bestaan uit bijkomende lastenverlagingen in 2015 door een uitbreiding van het systeem van overuren en de invoering van een systeem van flexi-jobs. Over die maatregelen werd geen consensus bereikt in de Raad. De Raad heeft zich in zijn (verdeeld) advies nr. 1.945 ook uitgesproken over een ontwerp van koninklijk besluit tot aanpassing van de regeling van het gelegenhedswerk in de horecasector.

Administratieve vereenvoudiging

De Nationale Arbeidsraad wordt sedert 1996 betrokken bij de belangrijke hervormingen die ertoe hebben geleid dat de werkgevers vandaag een hele reeks van administratieve formaliteiten in hun relaties met het bestuur van de sociale zekerheid langs elektronische weg kunnen verrichten. Samen met de RSZ en de sociale secretariaten wordt ook gezorgd voor een regelmatige follow-up van de stand van zaken en van de eventuele moeilijkheden die bij de implementatie van de verschillende aspecten van de hervorming worden ondervonden. Sedert de aanvang van de werkzaamheden heeft de Nationale Arbeidsraad in zijn adviezen aangegeven dat de drie essentiële beginselen, namelijk vereenvoudiging, neutraliteit en haalbaarheid, in het kader van de administratieve vereenvoudiging in acht moeten worden genomen.

De werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad met betrekking tot de uitzendarbeid hebben op 23 februari 2016 geleid tot de afschaffing van de 48-urenregel (periode waarbinnen de arbeidsovereenkomst vastgesteld moet worden) en de invoering van de elektronische arbeidsovereenkomst. Het is de bedoeling op termijn te komen tot een veralgemening van de elektronische overeenkomst in de sector, om een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging te kunnen doorvoeren en meer rechtszekerheid te bieden, zowel voor de uitzendkrachten als voor de uitzendbureaus (advies nr. 1.972 van 23 februari 2016).

De sociale gesprekspartners hebben ook op twee andere specifieke domeinen resultaten geboekt wat de administratieve vereenvoudiging betreft.

Zo heeft de Nationale Arbeidsraad in het kader van de tenuitvoerlegging van het systeem van de elektronische maaltijdcheques op 25 maart 2014 advies nr. 1.902 uitgebracht. Op 1 januari 2016 werd de volledige en definitieve overgang naar elektronische maaltijdcheques een feit. Dat is vooral de verdienste van het jarenlange gezamenlijke werk van de sociale partners binnen de Nationale Arbeidsraad, de uitgevers van maaltijdcheques, de sociale secretariaten en de Dienst Administratieve Vereenvoudiging.

In zijn advies nr. 1.952 van 14 juli 2015 heeft de Nationale Arbeidsraad zich ook uitgesproken over een ontwerp van koninklijk besluit tot invoering van de elektronische ecocheques en tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden en erkenningsprocedure voor uitgevers ervan. Dat ontwerp van koninklijk besluit werd onderzocht in het licht van de beschouwingen en concrete voorstellen, de voorwaarden voor de overgang naar elektronische ecocheques (stabiliteit van het stelsel, aantrekkelijke kosten voor alle betrokken partijen ...) en de planning voor de invoering van een dergelijk stelsel, zoals ze in advies nr. 1.926 van 24 februari 2015 werden aangegeven.

Landingsbanen

In verband met de loopbaaneindeproblematiek heeft de Nationale Arbeidsraad op 27 april 2015 acht collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten betreffende de stelsels van werkloosheid met bedrijfstoeslag. In het begeleidende advies nr. 1.937 werd de demarche van de Raad toegelicht. Die werkzaamheden concretiseren het akkoord dat op 17 december 2014 in de groep van Tien werd bereikt over een aantal delen met het oog op een amendering van bepaalde regeringsvoorstellen in aansluiting op het regeerakkoord van 9 oktober 2014, dat in het deel "loopbaaneinde" bepaalde dat de regering "streeft naar een geleidelijke verhoging van de effectieve loopbaanduur, stapsgewijs naar 45 jaar, om het verlaten van de arbeidsmarkt nog verder te vertragen".

De Nationale Arbeidsraad heeft op 27 april 2015 (ook ingevolge het akkoord van de groep van Tien van 17 december 2014) de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 118 gesloten tot vaststelling voor 2015-2016 van het interprofessioneel kader voor de verlaging van de leeftijdsgrens naar 55 jaar, wat de toegang tot het recht op uitkeringen voor een landingsbaan betreft, voor werknemers met een lange loopbaan, zwaar beroep of uit een onderneming in moeilijkheden of herstructurering.

Arbeid van oudere werknemers

De Nationale Arbeidsraad heeft in zijn advies nr. 1.922 van 27 januari 2015 over het jaarverslag 2013 van het Ervaringsfonds herinnerd aan het belang dat hij hecht aan het vraagstuk van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers alsook aan de aanbevelingen die werden opgenomen in zijn vorige adviezen. In de huidige context van vergrijzing was de Raad van oordeel dat de tewerkstelling van oudere werknemers op de arbeidsmarkt verder moet worden ondersteund en bevorderd.

Ingevolge de zesde staats hervorming werden de bevoegdheden van het Fonds vanaf 1 juli 2014 overgedragen aan de gewesten. Gelet op het belang van de samenhang van het beleid inzake arbeidsparticipatie van oudere werknemers, dat de gewesten zullen voeren, heeft de Raad herhaald dat hij bereid blijft de gegevensuitwisseling daarover te organiseren op basis van de middelen die daartoe kunnen worden ingezet.

Vrijwillige terugkeer naar werk van personen met een gezondheidsprobleem

Met betrekking tot het proces van de vrijwillige terugkeer naar werk van personen met een gezondheidsprobleem werd sedert 2012 een overlegplatform opgericht bij wijze van structureel overlegkader voor de sociale gesprekspartners (Nationale Arbeidsraad) en de institutionele actoren (RIZIV, FAO, FBZ, RVA, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) die betrokken zijn bij dat proces. De Nationale Arbeidsraad, die een coördinerende en reflecterende rol speelt, heeft het nuttig geacht een eerste balans op te maken van de werkzaamheden van dat platform.

In zijn advies nr. 1.923 van 24 februari 2015 heeft hij erop gewezen dat rechtszekerheid moet worden geboden aan alle betrokken partijen, dat de obstakels voor de terugkeer naar werk moeten worden weggewerkt en dat een stimulerend klimaat moet worden gecreëerd zonder de wetgeving complex te maken of de administratieve lasten te verzwaren. Hij heeft daartoe een aantal concrete voorstellen geformuleerd.

Risicogroepen

De Nationale Arbeidsraad heeft zich in zijn advies nr. 1.954 van 14 juli 2015 uitgesproken over een ontwerp van koninklijk besluit dat tot doel heeft de voorwaarden te verscherpen waaraan een paritair comité moet voldoen wanneer het een bijkomend project wil laten goedkeuren voor jongeren onder de 26 jaar die tot de risicogroepen behoren. De Raad heeft ook een tweede voortgangsrapport uitgebracht over het Europese actiekader inzake werkgelegenheid voor jongeren van 7 juni 2013 (rapport nr. 94 van 5 oktober 2015).

Voorts heeft hij op 14 juli 2015 het eenparige advies nr. 1.949 uitgebracht over een ontwerp van koninklijk besluit tot toekenning van een werkbonus in de vorm van een vermindering van de persoonlijke bijdragen van sociale zekerheid aan werknemers met lage lonen en aan sommige werknemers die slachtoffer waren van een herstructurering.

Combinatie werk en gezin

De Nationale Arbeidsraad heeft daarover op 24 februari 2015 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 bis gesloten tot aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof, om die overeenkomst in overeenstemming te brengen met de herziene Europese raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof, zoals vervat in de richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010.

De Nationale Arbeidsraad is op dit ogenblik bezig met een globale evaluatie van de bestaande verlofstelsels en met de actualisering van de cao nr. 103 van 27 juni 2012 tot invoering van een stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en landingsbanen.

2 De strijd tegen sociale en fiscale fraude

De twee Raden volgen de problematiek van de strijd tegen sociale en fiscale fraude regelmatig en gezamenlijk op. Daartoe werd een gemeenschappelijk informatieplatform opgericht bestaande uit de leden van de twee Raden, de besturen en de betrokken beleidscellen.

De Nationale Arbeidsraad heeft zich meer bepaald in zijn advies nr. 1.943 van 24 juni 2015 uitgesproken over een voorontwerp van programmawet met een aantal maatregelen inzake de strijd tegen de sociale fraude, namelijk de digitale aanwezigheidsregistratie in de vleessector, de bestrijding van domiciliefraude, de uitbreiding van de subsidiaire hoofdelijke aansprakelijkheid (RSZ en fiscus) van de aannemer tot de opdrachtgever, de verdubbeling van de administratieve geldboetes voor fictieve aansluitingen als zelfstandigen. Er werd niet over al die maatregelen een consensus bereikt in de Raad.

Dat advies werd aangevuld met advies nr. 1.950 van 14 juli 2015 over twee ontwerpen van koninklijk besluit tot vaststelling van de concrete regels voor de invoering van een aanwezigheidsregistratie in de vleessector. Er werd ook een verdeeld advies (nr. 1.956 van 5 oktober 2015) uitgebracht over een ontwerp van wet tot wijziging van de programmawet van 29 maart 2012 betreffende de controle op het misbruik van fictieve adressen door de gerechtigden van sociale prestaties.

In advies nr. 1.961 van 27 oktober 2015 werd het vraagstuk van de strafrechtelijke sanctionering van cao's besproken. De sociale partners hebben overeenstemming bereikt over de strafrechtelijke sanctionering van de niet-naleving van een groot aantal cao's van de Nationale Arbeidsraad, met respect voor het legaliteitsbeginsel in strafzaken en de regels inzake collectief overleg, en ter wille van de strijd tegen sociale dumping.

Ten slotte heeft de Nationale Arbeidsraad zich in zijn advies nr. 1.970 van 26 januari 2016 over de arbeidsrelatieswet (Titel XIII van de programmawet (I) van 27 december 2006) met name gebogen over de werking van de wet in het kader van grensoverschrijdende fraude (sociale dumping).

3 Energie

In een advies van de CRB van juni 2014 betreffende de ontwerpstudie over de perspectieven van elektriciteitsvoorrading tegen 2030 en het bijhorende milieueffectenrapport⁵ zijn de sociale gesprekspartners van oordeel dat de belangrijkste en essentiële doelstelling van een beleid inzake energietransitie erin moet bestaan dat het tot een duurzame samenleving leidt die het volgende garandeert: (1) het in acht nemen van de grenzen van het leefmilieu en de wil om de klimaatveranderingen te bestrijden, volgens het principe van de gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid; (2) de energiebeveiligingszekerheid, zowel voor de consumenten als voor het hele land; (3) een performante economie die de ontwikkeling van de werkgelegenheid en van het concurrentievermogen van onze ondernemingen verzekert; (4) sociale rechtvaardigheid en een rechtvaardige transitie, die zich houdt aan de vijf pijlers ervan: sociale dialoog, jobcreatie (investeringen, R&D, innovatie), vorming en competenties, respect voor mensen- en arbeidsrechten en een georganiseerde en krachtige sociale bescherming. Dit advies beklemtoont dat de beveiligingszekerheid moet worden gewaarborgd in de context van een elektriciteitsmarkt die wordt uitgebreid tot de CWE-zone (Central West Europe) en brengt essentiële middelen naar voren om deze doelstelling te bereiken.

In zijn advies dd. 21 januari 2015 getiteld "De verbintenis van de sociale gesprekspartners ten aanzien van de energie-uitdagingen"⁶ onderstreept de CRB het belang van de energie-uitdagingen, die een zeer belangrijke rol spelen in de vrijwaring van het concurrentievermogen van ons land en in de bevordering van de werkgelegenheid. Het advies beklemtoont dat een gemeenschappelijke reactie van de sociale gesprekspartners noodzakelijk is, want de antwoorden op die energie- en klimaatuitdagingen (met inbegrip van het "Energie/Klimaatpakket 2030") zullen een weerslag hebben op de energieprijzen, het leefmilieu, de zekerheid van energiebeveiliging, de elektriciteitsproductiecapaciteit, de opleiding en de mobiliteit van de werknemers, de mobiliteit enz. Zij beklemtonen het belang om het toekomstige energiebeleid te ontwikkelen op basis van een stabiele, coherente en onderling gecoördineerde langetermijnvisie (2030-2050) die steunt op een kruisbestuiving en een permanente dialoog tussen de sociale gesprekspartners, de administraties en de beleidscellen van de ministers die rechtstreeks en/of onrechtstreeks bij de energieproblematiek betrokken zijn.

⁵ [CRB 2014-1145 Ontwerpstudie over de perspectieven van elektriciteitsvoorrading tegen 2030 en het bijhorende milieueffectenrapport \(25/06/2014\)](#)

⁶ [CRB 2015-0135 De verbintenis van de sociale gesprekspartners ten aanzien van de energie-uitdagingen \(21/01/2015\)](#)

4 Mobiliteit

Via het sociaal overleg dragen de sociale gesprekspartners in hoge mate bij aan het proces dat gericht is op efficiënter en duurzamer woon-werkverkeer, dat van wezenlijk belang is voor de goede werking van de economie en voor kwaliteitsvolle werkgelegenheid. Dat draagt bij tot een verhoging van de geografische mobiliteit van de arbeidskrachten en zet er de werknemers toe aan zich op een duurzame(re) wijze te verplaatsen tussen hun woon- en hun werkplaats.

In het gemeenschappelijke advies dd. 21 januari 2015⁷ stellen de Raden de basisprincipes vast waarop het nieuwe tarievenbeleid van de maatschappij voor de spoorwegen (NMBS) moet steunen. Een van die principes is dat het nieuwe tarievenbeleid van de NMBS erop gericht moet zijn mensen aan te moedigen om zich met de trein te verplaatsen en aldus moet bijdragen aan de reductie van de steeds nijpender wordende congestieproblemen, die nefaste gevolgen hebben voor zowel de economie als de werking van de arbeidsmarkt, het leefmilieu en de volksgezondheid. Daartoe vragen ze aan de verschillende bevoegdheidsniveaus erover te waken dat hun beleidslijnen met elkaar in samenhang zijn en elkaar niet opheffen. In januari 2016 hechtten ze hun goedkeuring aan hun advies "De NMBS-plannen voor gedifferentieerde tarieven in de spits- en de daluren: de sociale gesprekspartners lichten hun gezamenlijke standpunten nader toe"⁸.

Op 19 juni 2013 keurden de Raden een advies over het voorstel van meerjareninvesteringsplan van de NMBS-groep voor de periode 2013-2025 goed⁹. Daarin vestigen ze er de aandacht op dat de mobiliteit een centrale en steeds minder gereguleerde rol speelt in het beleid ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Ze beklemtonen dat een ambitieus spoorbeleid een aanzienlijke bijdrage kan leveren om de mobiliteitsuitdagingen in brede zin op te nemen. De Raden achten het belangrijk weldoordachte spoorinvesteringen te ondersteunen, aangezien het spoorvervoer over een reëel groeipotentieel beschikt en deze investeringen kunnen bijdragen aan de economische opleving. Bijgevolg beklemtonen ze in de eerste plaats de noodzaak van een voorafgaande nationale strategische mobiliteitsvisie, die moet uitmonden in de goedkeuring van coherente en efficiënte maatregelen ten dienste van zowel duurzame mobiliteit als economische groei. De Raden vestigen er de aandacht op dat de neerwaartse herziening van het budget van het ontwerp van meerjareninvesteringsplan en van het exploitatiebudget.

In het kader van de opeenvolgende begrotingsconclaven wel eens zou kunnen leiden tot een verergering van het gebrek aan investeringen in het onderhoudsbeleid (m.a.w. het regelmatige onderhoud en de vernieuwing van de bestaande spoorinfrastructuur) en de noodzakelijke uitbreiding van de capaciteit van ons spoorwegennet, en dus de kwaliteit van het net, dreigt af te remmen. Ze herinneren eraan dat de onderinvestering, die meer bepaald sinds 2010 wordt vastgesteld, op middellange termijn om een inhaalbeweging vraagt, die een bron zou zijn van schadelijke meerkosten voor de overheidsfinanciën.

⁷ [CRB 2015-0110, NAR Advies nr. 1.921, Het nieuwe tarievenbeleid van de NMBS \(21/01/2015\)](#)

⁸ [CRB 2016-0186, NAR Advies nr. 1.968, "De NMBS-plannen voor gedifferentieerde tarieven in de spits- en de daluren: de sociale gesprekspartners lichten hun gezamenlijke standpunten nader toe" \(26/01/2016\)](#)

⁹ [CRB 2013-0770, NAR Advies nr. 1.854, Voorstel van meerjareninvesteringsplan van de NMBS-groep voor de periode 2013-2025 \(19/06/2013\)](#)

In april 2015 hebben de twee Raden een advies goedgekeurd in het vooruitzicht van de onderhandelingen over de toekomstige beheersovereenkomsten van de NMBS en van Infrabel¹⁰.

De sociale gesprekspartners hebben tevens adviezen uitgebracht over de evaluatie van de federale diagnostiek woon-werkverkeer¹¹, een advies ter bevordering van carpooling in België¹² en een advies over de basisprincipes voor een duurzaam mobiliteitbeleid¹³.

5 O&O en innovatie - Ondernemerschap – Kmo's

In april 2014 heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een advies goedgekeurd over het ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van art. 23 van het wetsontwerp houdende uitvoering van het pact voor competitiviteit, werkgelegenheid en relance (opstellen van een boordtabel over innovatie in de paritaire comités)¹⁴.

De CRB heeft een advies goedgekeurd over de omzetting van de nieuwe boekhoudrichtlijn (2013/34/EU)¹⁵ en een ander advies betreffende de "Administratieve vereenvoudiging: voorafgaande regelgevingsimpactanalyse"¹⁶.

Wat het mededingingsrecht betreft, hebben de sociale gesprekspartners zich in 2014 uitgesproken over het voorstel voor een richtlijn: Schadevorderingen wegens inbreuken op het mededingingsrecht¹⁷ en, in februari 2016, over de doeltreffende handhaving van de EU-regels door nationale mededingingsautoriteiten¹⁸.

6 Financiële sector

Een advies van de CRB van oktober 2015 handelt over de verwachtingen van de sociale gesprekspartners ten aanzien van het Belgische financiële systeem¹⁹. Dit advies vormt een antwoord op een vraag die aan de sociale gesprekspartners werd gericht door een deskundigengroep die op initiatief van de minister van Financiën werd opgericht. Deze deskundigengroep heeft als opdracht een reflectie te houden over het Belgische financiële landschap door, na uitvoerige raadplegingen, een stand van zaken op te maken van de uitdagingen voor deze sector na de financiële crisis van 2008, en de toekomstperspectieven van de sector te analyseren.

¹⁰ [CRB 2015-0890 Advies in het vooruitzicht van de onderhandelingen over de toekomstige beheersovereenkomsten van de NMBS en van Infrabel \(22/04/2015\)](#)

¹¹ [CRB 2014-0317, NAR Advies nr. 1.894, De evaluatie van de federale diagnostiek woon-werkverkeer 2011 en de voorgestelde verbeteringen voor 2014 \(25/02/2014\)](#)

¹² [CRB 2014-1820 Federale actievoorstellen ter bevordering van carpooling in België \(15/10/2014\)](#)

¹³ [CRB 2015-2220 De basisprincipes voor een duurzaam mobiliteitbeleid \(18/11/2015\)](#)

¹⁴ [CRB 2014-0630 Ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van art. 23 van het wetsontwerp houdende uitvoering van het pact voor competitiviteit, werkgelegenheid en relance \(23/04/2014\)](#)

¹⁵ [CRB 2015-0600 Omzetting van de nieuwe boekhoudrichtlijn \(18/03/2015\)](#)

¹⁶ [CRB 2013-1215 Administratieve vereenvoudiging: voorafgaande regelgevingsimpactanalyse \(23/10/2013\)](#)

¹⁷ [CRB 2014-0025 Voorstel voor een richtlijn: Schadevorderingen wegens inbreuken op het mededingingsrecht \(9/01/2014\)](#)

¹⁸ [CRB 2016-0290 Advies over de doeltreffende handhaving van de EU-regels door nationale mededingingsautoriteiten \(05/02/2016\)](#)

¹⁹ [Advies : Verwachtingen van de sociale partners ten aanzien van het Belgische financiële systeem \(21/10/2015\)](#)

7 Circulaire economie

In 2014 ging de aandacht van de sociale gesprekspartners voornamelijk uit naar de problematiek inzake werd verricht door het platform Resource Efficiency²⁰, getiteld: « Algemene principes voor een beleid ter stimulering van recyclage »²¹. Deze studie kwam er naar aanleiding van een workshop die de CRB op 23 april 2013 had georganiseerd onder de noemer "Afval als hefboom voor concurrentievermogen", en die werd bijgewoond door de verschillende federale en gewestelijke beleidsactoren die bevoegd zijn voor een efficiënt gebruik van de hulpbronnen. Tijdens die workshop hebben de beleidsactoren hun belangstelling te kennen gegeven om informatie uit te wisselen en samen te bekijken hoe synergieën en complementariteiten tussen de verschillende regionale beleidsinstrumenten onderling en tussen de federale en regionale instrumenten zouden kunnen worden bereikt.

Op 24 februari 2016 heeft de CRB een advies: "Naar een Belgische circulaire economie die kwaliteitsvolle banen en toegevoegde waarde scheidt - Focus op recyclage" goedgekeurd.

8 Sociale inclusie

Op grond van de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact hebben de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven zich uitgesproken over de omvang en de verdeling van de financiële middelen die bestemd zijn voor de welvaartsvastheid van de inkomensvervangende uitkeringen en van de socialezekerheidsuitkeringen²².

Naar aanleiding van de op 25 maart 2010 door de Europese sociale partners gesloten kaderovereenkomst betreffende inclusieve arbeidsmarkten hebben de Belgische sociale partners op centraal niveau gezorgd voor de coördinatie van de tenuitvoerlegging en de follow-up van die kaderovereenkomst gedurende de eerste drie jaar na de goedkeuring ervan. Van de acties die op elk niveau werden ondernomen is verslag gedaan in twee opeenvolgende jaarlijkse uitvoeringsrapporten, die door de Nationale Arbeidsraad aan het Comité voor de sociale dialoog werden bezorgd (rapport nr. 81 van 23 mei 2012 en rapport nr. 83 van 28 mei 2013). De eindevaluatie van de Belgische sociale partners is opgenomen in rapport nr. 87 van 15 juli 2014.

Tot slot hebben de twee Raden op het vlak van maatschappelijk verantwoord ondernemen een gemeenschappelijk advies goedgekeurd over het voorontwerp van Nationaal Actieplan "Bedrijven en Mensenrechten"²³.

²⁰ De sociale gesprekspartners hebben het secretariaat van de CRB verzocht een informeel platform op te richten waarbinnen de verschillende bevoegde beleidsactoren op het vlak van efficiënt gebruik van de hulpbronnen elkaar zouden kunnen ontmoeten. De werkzaamheden van het platform zijn erop gericht een zo gepast mogelijke mix van gewestelijke en federale instrumenten te vinden voor een efficiënt beheer van de niet-energetische materialen (met inbegrip van de afvalstoffen, die hier als "secundaire" materialen worden beschouwd), teneinde groei en banen te creëren en ons leefmilieu te verbeteren zonder een negatieve impact op de sociale aspecten te veroorzaken.

²¹ <http://www.ccecrb.fgov.be/txt/nl/doc14-998.pdf>

²² [CRB 2015-0700, NAR Advies nr. 1.935, Welvaartsvastheid 2015-2016 – Generatiepactwet – Pact voor competitiviteit, werkgelegenheid en relance \(24/03/2015\)](#)

²³ [CRB 2016-0187, NAR Advies nr. 1.969, Advies over het voorontwerp van nationaal actieplan Bedrijven en Mensenrechten \(26/01/2016\)](#)